

Als gezond verstand koning was
Over de schoonheid van een groene revolutie

Dennis Storm

Spectrum

*'How could I look my grandchildren in the eye and say
I knew what was happening to the world and did nothing?'*

David Attenborough

Lopen of lezen

Een kleine test. Laat de uitkomst bepalen of het lopen of lezen gaat worden.

Wat zegt je gezond verstand als je naar de beelden uit de bio-industrie kijkt waar aan de lopende band dieren geslacht worden? Wat vertelt het je als je naar een industrielandchap kijkt waar de lucht gevuld is met donkere wolken vol schadelijke gassen, die onafgebroken uit de betonnen pijpen van grauwe fabrieken worden gestoten? Als je naar de beelden kijkt waarop mensen schreeuwend over elkaar heen struikelen om als eerste een winkel in te rennen op Black Friday? Wat voel je als je ziet hoe bossen en oerwouden bruut worden gekapt, onze aarde en gewassen iedere dag weer met pesticiden worden bespoten en onze oceanen en rivieren wereldwijd dichtslibben met plastic?

Woede. Frustratie. Onmacht.

Die eerste twee gevoelens zijn terecht, maar dit boek laat je hopelijk inzien dat het gevoel onmachtig te zijn *ont*terecht is. Dat wanneer het gezond verstand bovendien gesteund wordt door de wetenschap, het niet langer als vals sentiment weggevuifd kan worden. Dat *wij*, mensen die het beste met de

wereld en onze kinderen voor hebben en daar ook naar willen handelen, in de meerderheid zijn en dat een betere toekomst in onze eigen handen ligt.

De klimaatproblematiek staat momenteel gelijk aan eindeloos heen-en-weer gediscussieer, halfslappe maatregelen en een onuitputtelijke stroom cijfers en statistieken, zó grotesk dat de meesten van ons zich er niets bij kunnen voorstellen. Het gesprek is hierdoor nodeloos ingewikkeld geworden. Bovendien houden we niet van vuistdikke onderzoeken, we houden van oneliners. Droge informatiestromen raken ons niet, goede verhalen wel.

De bedoeling van dit boek is met de hulp van het minimalisme en gezond verstand de discussie zodanig te versimpelen dat het juiste antwoord door iedereen te geven is.

De wereld is een appelboom. Ieder jaar plukken we de vruchten, we eten ze op, maken er moes en taart van. Niets mis mee. Maar wat zou er gebeuren als je behalve het plukken van de appels ook ieder jaar een stuk of tien van de grootste takken van de boom zou snoeien en een emmertje pesticiden in de grond zou gieten. Hoe lang zou je dat kunnen doen voordat de boom je helemaal niets meer geeft?

Inhoud

Voorwoord	10
De slag om Rome	13
I	
Minimalisme	16
De huidige koning	21
Van minimalisme naar gezond verstand	25
De omgekeerde wereld	31
Het is nu eenmaal zo	35
II	
Een schitterend doemscenario	40
Het leven is niet eerlijk	47
We vervelen ons de tering	51
Als je rechts kijkt zie je links niets	56
Een collectief doel	59
Perfectie is de vijand van goed	65
De wereld is grijs	68
De draak versus een handvol beukenootjes	75
De juiste keuze is vaak ook de moeilijkste	85
Koopziek	87

III

Levende bruggen	94
‘Waarom?’ is het antwoord	97
Onszelf als helden de geschiedenis in schrijven	101
De koning is dood. Lang leve de koning	108
Bedankt voor het lezen	112
Noten	115

Voorwoord

Sinds *Weg ermee* in de boekhandel ligt, krijg ik er zo nu en dan een vraag over. Niet zozeer over het boek, maar over minimalisme in het algemeen. En wat mij de laatste twee jaar is opgevallen, is dat die vragen eigenlijk altijd samen te vatten zijn tot *hoe*. *Hoe* bepaal ik wat ik wel en niet mijn huis uit gooi? *Hoe* ga ik ervoor zorgen dat mijn kinderen niet te veel speelgoed hebben? *Hoe* kan ik de sociale druk vanuit mijn omgeving van mij af laten glijden en voet bij stuk houden als ik de enige ben die vegetariër is op het etentje van tante Toos? *Hoe* kan ik in godsnaam groen zijn als ik iedere dag drie uur file moet rijden voor mijn werk? En allemaal leuk en aardig dat minimalisme, maar *hoe* kan ik er verdorie voor zorgen dat mijn vriendin niet iedere avond opnieuw die webwinkels leeg shopt?

Een boel vragen, en allemaal gaan ze over *hoe*. Tegelijkertijd is mij opgevallen dat de antwoorden – net als de vragen – in te korten zijn tot één en hetzelfde antwoord: *gezond verstand*. Het minimalistisch gedachtegoed is namelijk geen toets met feiten als antwoorden, het is allemaal subjectief. De ene situatie is de andere niet en hoe de een iets doet is niet per se hoe de ander het zou moeten doen. We kunnen elkaar helpen, tips geven, ervaringen delen, maar uiteindelijk komt het op ieders eigen gezond verstand aan.

In *Weg ermee* schreef ik dat ons gezond verstand het helaas vaak verliest van de koopziekte waar we in onze consumptie-maatschappij massaal aan lijden. De hebzucht slaat ons gezond verstand knock-out, waarna we eindigen met aankopen die we helemaal niet nodig hebben. Maar ons gezond verstand is niet alleen tijdens zulke situaties de verliezende partij, ook wanneer we vragen hebben waar ons eigen gezond verstand kort, bondig en zonder enige twijfel op zou kunnen antwoorden, wenden we ons tot externe raadgevers. En vaak zijn dat de verkeerde, het zijn de raadgevers die toevalligerwijs lobbyen voor het antwoord waarvan je gezond verstand dondersgoed weet dat het niet het juiste is.

We bezitten allemaal gezond verstand. De een is verantwoordelijker dan de ander, maar iedereen heeft het. En als we dat allemaal hebben, zou er dan ook zo iets als een collectief gezond verstand bestaan? En wat nou als de antwoorden van dat collectieve verstand dan ook nog eens rijmen met de conclusies van de wetenschap?

Als, als, als...

De eerste stap is het individuele gezond verstand wakker schudden, het tweede elkaar vinden in een collectief gezond verstand. Maar zijn we daar wel toe in staat? Volgens mij wel. Of heb ik het mis? Misschien... Waarschijnlijk...

Of wellicht hebben we het wel, maar is dat collectieve gezond verstand net als het individuele van de troon gestoten door de zucht naar geld, spullen, roem en macht.

Minimalisme gaat over teruggaan naar – en bewust kiezen voor – de essentie. Op alle vlakken. Materieel en immate-

riël. Maar het is ook een gedachtegoed waarin antwoorden à la hapklare brokken vaak ontbreken en we het gezond verstand moeten aanspreken om tot een oplossing te komen. En dat gezond verstand is geniaal. Zonder dollen. Het is briljant in zowel zijn eenvoud, antwoorden, argumentatie als oplossingen. Bovendien is het niet enkel toe te passen op de kleine, maar net zo goed op de gigantische vraagstukken.

In onze wereld is de consumptiemaatschappij, die constante groei nodig heeft om niet te sterven, de absolute koning. Een koning die door de machthebbers op onze aardkloot ten koste van alles wordt gediend. Maar wat nou als we die zouden ontronen, zijn onderdanen uit hun gouden paleizen zouden jagen en ons gezond verstand tot de nieuwe koning zouden kronen, hoe zou onze wereld er dan uit kunnen zien?

De slag om Rome

In 1986 opende de eerste McDonald's zijn deuren in Rome, en dit ging niet zonder slag of stoot. De Italianen waren woest. Duizenden Romeinen kwamen opdagen tijdens de *Save Rome*-demonstratie waar politici, gewaardeerde acteurs en bewierookte zangers hun afkeur kenbaar maakten en er zo voor zorgden dat die eerste McDonald's in Italië al snel bekendstond als de *Degradation of Rome*.¹

Pasta. Pizza. Goed eten. Grote tafels. Familie en vrienden bij elkaar. Verse producten. Liefde. Alles waar Italië voor stond was het tegenovergestelde van fastfood en de Italianen wilden niets liever dan hun cultuur behouden.

Tevergeefs.

De *New York Times* schreef erover als het einde van een tijdperk:

'Romans throughout the centuries have stoically watched invaders come and go.

*McDonald's, however, just might be here to stay.'*¹

Politiek activist Carlo Petrini was een waardevol lid van het verzet. Ongetwijfeld was hij vervuld van Italiaanse, temperamentvolle woede toen hij zag dat ze de slag definitief hadden

verloren – de McDonald's opende gewoon zoals gepland zijn deuren.

Maar er ontstond ook iets moois ten tijde van het verzet: de geboorte van de *Slow Food Movement*, met Petrini² als geestelijk vader. Ooit begonnen met de nadruk op eten en drinken is het inmiddels uitgegroeid tot een allesomvattende beweging; de *Slow Movement* is een culturele revolutie die ingaat tegen het *faster is better*-principe. De filosofie gaat niet over het hanteren van een slakkentempo maar van het *juiste* tempo. Over alles zo goed mogelijk doen in plaats van zo snel mogelijk. Het gaat over kwaliteit in plaats van kwantiteit. Op ieder vlak, van werken tot het opvoeden van kinderen. '*Savoring the hours and minutes rather than just counting them.*'³

Zouden Petrini en zijn kompanen destijds harder hebben gebruld, als ze hadden geweten dat ze daar op dat moment niet enkel de slag maar de oorlog zouden verliezen? Was het verzet en de opoffering sterker en groter geweest wanneer ze hadden geweten dat die eerste McDonald's de weg plaveide voor duizenden fastfood-filialen die het hele land zouden overspoelen?

I

**Deel I gaat over minimalisme, gezond verstand,
onze huidige koning in de vorm van onze
consumptiemaatschappij en wat die allemaal met
elkaar te maken hebben.**

**Het gaat over zien dat tal van zaken om ons heen de
omgekeerde wereld zijn en over bewuste onwetendheid die
het verschil maakt tussen klotehippies en helden.**

**Het gaat over de briljante Thea Beckman en de vraag
of je in een vliegtuig zou stappen als dat een fiftyfifty
kans heeft om neer te storten.**